

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ЗАПОВЕД

№ РД09-10 / 01-04-2024

На основание чл. 14, ал. 1, т. 2 и чл. 65, ал. 1, т. 3 от Закона за културното наследство (ЗКН), чл. 66 и чл. 69 от Административнопроцесуалния кодекс, Заповед № РД09-940/06.11.2023 г. на министъра на културата, предложение на директора на НИНКН с вх. № 33-00-260/13.04.2022 г., Решение по т. 6 на Специализирания експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности (СЕСОНКЦ), назначен със Заповед № РД09-692/26.07.2019 г., изменена със Заповед № РД09-1352/28.11.2019 г., Заповед № РД09-27/10.01.2020 г., Заповед № РД09-319/02.06.2020 г., Заповед № РД09-412/08.07.2020 г. Заповед № РД09-34/15.01.2021 г. и Заповед № РД09-694/15.07.2021 г. на министъра на културата, от Протокол № 98 на заседание на СЕСОНКЦ, състояло се на 13-14.07.2022 г., одобрен от министъра на културата с рег. № ПР-60/03.10.2022 г., писма с вх. № 33-00-161/10.03.2023 г. и № 33-00-15/10.03.2023 г. на директора на НИНКН и Уведомление по чл. 66 от АПК, с рег. № 33-00-15/16.02.2024 г.

НАРЕЖДАМ:

1. Предоставям статут и определям режими за опазване (териториален обхват – граници, охранителна зона и предписания за опазване) на обект на **„Алмус – ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище и прилежащ некропол“**, гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана, с класификация на единична, археологическа недвижима културна ценност (ЕАНКЦ), с категория „национално значение“.

1.1. Определям режими за опазване на единичната археологическа недвижимата културна ценност, както следва:

1.1.1. Териториален обхват и граници на „Алмус – ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище и некропол“, гр. Лом, община Лом, област Монтана:

1.1.1.1. Териториален обхват на ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище:

Териториални обхват включва поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.754 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс.), 44238.505.756 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.757 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.758 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.759 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.760 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.761 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.762 (частна собственост с НТП

ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.763 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.765 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.766 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.768 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.812 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.814 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.815 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.816 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.817 (държавна частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.818 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.819 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.820 (съсобственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.821 (държавна частна собственост с НТП средно застрояване (от 10 до 15 м)), 44238.505.822 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.823 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.824 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.825 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.826 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.5089 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6060 (държавна публична собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6061 (общинска частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6062 (общинска частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6063 (общинска частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6081 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6082 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6083 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6084 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), част от 44238.505.6085 (държавна публична собственост с НТП за път от републиканската пътна мрежа), част от 44238.505.6103 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6192 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6193 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6194 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6195 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6196 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6241 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6242 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6243 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6286 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6287 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6288 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), 44238.505.6292 (държавна публична собственост с НТП за административна сграда комплекс), 44238.505.6378 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6420 (частна собственост с НТП за друг обществен обект, комплекс), част от 44238.507.1 (държавна публична собственост с НТП за друг вид производствен, складов обект), по КККР на гр. Лом.

С обща площ 78.677 дка.

1.1.1.2. Граници на ранно и късноримски кастил; ранновизантийско укрепено селище:

- **от север** – по северната граница на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6081, по част от северната граница на поземлен имот с идентификатор 44238.505.754, по северната граница на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6082, от североизточния ъгъл на същия имот до т. 1 с координати: $X = 4857633.16$, $Y = 317936.64$, оттук по права линия до т. 2 с координати: $X = 4857648.33$, $Y = 318050.88$, по права линия до т. 3 с координати $X = 4857618.47$, $Y = 318166.39$, по права линия до т. 4 с координати: $X = 4857587.11$, $Y = 318204.97$.

- **от изток** – от т. 4 до североизточния ъгъл на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6084 и по източната граница на същия имот; от югоизточния ъгъл на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6084 през ПИ 44238.505.6085 (път I кл.) до североизточния ъгъл на ПИ 44238.505.6195, оттук до източните граници на поземлени имоти 44238.505.6195 и 44238.505.826.

- **от юг** – по южните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.826, 44238.505.825, 44238.505.823, 44238.505.822, 44238.505.821, 44238.505.819, 44238.505.817, по южната и западна граници на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6060, от северозападния ъгъл на ПИ 44238.505.6060 през ПИ 44238.505.6103 (улица) до югоизточния ъгъл на ПИ 44238.505.6192 и по южната граница на ПИ 44238.505.6192.

- **от запад** – по западната граница на поземлен имот с идентификатор 44238.505.6192, и от северозападния ъгъл на същия през ПИ 44238.505.6085 (път I кл.) до югозападния ъгъл на ПИ 44238.505.6193, оттук по западните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.6193, 44238.505.758, 44238.505.768, 44238.505.757, по западната и част от северната граници на ПИ 44238.505.6378, и по западната граница на ПИ 44238.505.6081.

1.1.1.3. Териториалният обхват на некропола:

– **североизточна част**, включва поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.387 (частна собственост НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.733 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.734 (съсобственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.735 (общинска публична собственост с НТП за обект комплекс за култура и образование), 44238.505.736 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.738 (съсобственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.740 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.741 (съсобственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6032 (общинска публична собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6033 (общинска публична собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6034 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), по КККР на гр. Лом.

С обща площ 5.582 дка.

– **югозападна част**, включва поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.1283 (общинска публична собственост с НТП за обект комплекс за здравеопазване) 44238.505.6040 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6041 (съсобственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6042 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6043 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)) по КККР на гр. Лом.

[illegible]

[illegible]

711

застрояване (до 10 м)), 44238.505.6044 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6045 (общинска частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), част от 44238.505.6091 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6092 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6097 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6099 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6100 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6101 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6102 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), част от 44238.505.6113 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), част от 44238.505.6114 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6115 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), част от 44238.505.6139 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6144 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6145 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6146 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6147 (общинска публична собственост с НТП за второстепенна улица), 44238.505.6233 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)), 44238.505.6278 (общинска публична собственост с НТП за друг вид озеленени площи), 44238.505.6401 (частна собственост с НТП ниско застрояване (до 10 м)) по КKKP на гр. Лом.

С обща площ 101.441 дка.

1.1.2.2. Граници на охранителна зона - некропол:

- **от север** – по северозападните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.652, 44238.505.651, 44238.505.642, 44238.505.641, 44238.505.640, 44238.505.639, 44238.505.638, 44238.505.661, 44238.505.660, 44238.505.659, 44238.505.657; от североизточния ъгъл на 44238.505.657 през ПИ 44238.505.6113 (улица) до северозападния ъгъл на ПИ 44238.505.6434, по западните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.6434, 44238.505.6098 до северозападния ъгъл на ПИ 44238.505.682 и оттук по северните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.682, 44238.505.675, 44238.505.6100.

- **от изток** – по източната граница на поземлен имот с идентификатор: 44238.505.6100, по част от северната и източната граници на 44238.505.6102, по източните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.726, 44238.505.727, 44238.505.728, 44238.505.731, 44238.505.732, 44238.505.712, 44238.505.711, 44238.505.710, 44238.505.6114, 44238.505.1318, 44238.505.1319, 44238.505.1320, 44238.505.1321, 44238.505.1322, 44238.505.1323, 44238.505.1325, 44238.505.1326, 44238.505.6145, 44238.505.1327, 44238.505.1331, 44238.505.1332, 44238.505.1333, 44238.505.1334.

- **от юг** – по южните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.1334, 44238.505.1335, 44238.505.1336, 44238.505.1337, 44238.505.6146, 44238.505.1343, 44238.505.1344, от югозападния ъгъл на ПИ 44238.505.1344 през ПИ 44238.505.6113 (улица) до югоизточния ъгъл на ПИ 44238.505.1345, оттук по южните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.1345, 44238.505.1346, 44238.505.1347, 44238.505.6147,

44238.505.1376, 44238.505.1375, 44238.505.1374, 44238.505.1373, 44238.505.1372, 44238.505.1371, 44238.505.1370, 44238.505.1369.

- от запад – по западната граница на поземлен имот с идентификатор: 44238.505.1369, от северозападния ъгъл на ПИ 44238.505.1369 през ПИ 44238.505.6139 (улица) до югозападния ъгъл на 44238.505.1368, оттук по западните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.1368, 44238.505.1363, 44238.505.1362, 44238.505.1361, 44238.505.1355, от северозападния ъгъл на ПИ 44238.505.1355 през ПИ 44238.505.6144 до югозападния ъгъл на ПИ 44238.505.6374, оттук по част от северната граница на поземлен имот с идентификатор: 44238.505.6144 до северозападния ъгъл на същия имот; оттук границата съвпада с източната и северната граници на некропол – югозападна част; от североизточния ъгъл на поземлен имот с идентификатор: 44238.505.1283, по източните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.6097, 44238.505.1156, 44238.505.1155, 44238.505.1154, 44238.505.1153, 44238.505.1152, 44238.505.1150, от североизточния ъгъл на 44238.505.1150, през 44238.505.6091 (улица) до югозападния ъгъл на ПИ 44238.505.653 и по западните граници на поземлени имоти с идентификатори: 44238.505.653 и 44238.505.652.

2. Предписания за опазване:

2.1. Предписания за опазване на археологическата недвижима културна ценност „Алмус – ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище и некропол”, гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана:

При инвестиционни намерения, визите за проектиране да бъдат съгласувани с Министерството на културата, съгласно чл. 80, чл. 83 и по реда на чл. 84 от Закона за културното наследство /ЗКН, ДВ бр. 19/2009 г. с изм. и доп/. На основание на съгласувани визи за проектиране, да бъдат извършвани спасителни археологически проучвания в границите на строителното петно, съгласно и по реда на чл. 161 и при условията на чл. 148, ал. 2 и ал. 5 от ЗКН. Резултатите от археологическите проучвания, се приемат от комисия, съгласно разпоредбите на чл. 158 а от ЗКН, които определят бъдещата съдба на разкритите археологически структури и тази на новото строителство.

При следваща актуализация на режимите за опазване да бъде предвидена охранителна зона южно от кастела

2.2. Предписания за опазване на на територията на охранителна зона – некропол:

При инвестиционни намерения, визите за проектиране да бъдат съгласувани с Министерството на културата, съгласно чл. 80, чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН.

Всички изкопни дейности се извършват под наблюдението на археолог при условията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Определените граници и предписания за опазване на територията на археологическата недвижима културна ценност „Алмус – ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище и некропол”, гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана да бъдат отразени в КККР на гр. Лом, съгласно изискванията на чл. 79, ал. 6 както и в Общите и Подробни устройствени планове.

3. Основни съображения за издаване на акта:

С писма на НИНКН, с вх. № 33-00-260/13.04.2022 г. и № 33-00-15/10.03.2023 г., приложение към писмо № 33-00-161/10.03.2023 г., с което са внесени окончателни текстови и графични материали по чл. 29, ал. 3 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г. директорът на НИНКН внася в Министерство на културата, предложение по чл. 64 от ЗКН и Протокол от 18.03.2019 г. на междуправителствена комисия, назначена със Заповед № РД9К-61/15.03.2019 г. на министъра на културата, са посочени следните мотиви за предложението:

Кастела и некропола са включени в базата данни на Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ), както следва: „Античен град Алмус“ – рег. картон № 2900006, „Античен некропол“ – рег. картон № 2900007 и рег. картон № 2900008.

„Античен град Алмус“, общ. Лом, обл. Монтана, е включен в списъка на обектите, които формират сериен обект „Граници на Римската империя – Дунавски лимес в България“, под името „Античен град Алмус (Almus) и римски некропол“, вписан в Индикативната листа за световно културно и природно наследство на Република България на ЮНЕСКО, като „Frontiers of the Roman Empire – Dunabe Limes of Bulgaria – INESCO World Heritage Center“ от 01.11.2016 г.

Според данните от археологическите проучвания, недвижимите културни ценности „Античен град Алмус“ и „Античен некропол“, гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана са културно и хронологически синхронни. Поради това и предложението на междуправителствената комисия е двата обекта да бъдат обединени в археологическа недвижима културна ценност (АНКЦ) под името „Алмус - ранно и късноримски кастел; ранновизантийско укрепено селище и прилежащ некропол“, гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана, с категория „национално значение“.

Обитаването на Алмус се отнася към римската, късноримската и ранновизантийската епоха (I-VI в.). В Алмус се локализира един от малкото ранноримски лагери по Долен Дунав, който се откроява като най-запазен в днешна Северозападна България. Откриваните материали от римското селище (II-III в.) са с представителен характер, които отразяват неговата значимост в границите на Монтанското регио, както и разположението в Алмус на най-северозападната Долномизийска портория (митница).

Некрополът е проучен през 1965 г. при строежа на градския диспансер, когато са разкрити зидани римски гробници от градския некропол на античния Алмус.

В кастела по археологически път са проучени западната крепостна стена и прилежаща към нея казармена сграда. Алмус е разположен наред днешния кв. „Калетата“ в град Лом, като леко се извисява на десния бряг на р. Дунав, при устието на р. Лом. Основан е от римляните около първата половина на I в. Счита се, че името произлиза от реката. Сведения за Алмус се съдържат в Певтингеровата карта, Итинерарий Антониниана, Нотиция Дигнитатум, съчиненията на Прокопий „За постройките“ и Йорданес в „Гетика“. Според Прокопий Алмус е стеснен и направен непревземаем за неприятелите при император Юстиниан (527-565). Алмус е обозначен и върху някои западноевропейски карти от XVI-XVIII в. Чрез археологически разкопки са проучени 70 м от западната крепостна стена на кастела и западната порта. Зидовете са широки 2,2 м, с обща дължина 200 м. Крепостта е

имала формата на неправилен петоъгълник, с кръгли кули в ъглите и е затваряла 41 дка. Фортификацията датира от края на III или началото на IV в. Наред с находки от античната и късноримската епоха, археологическите проучвания разкриват следи от обитаване на хълма през ранното средновековие. При разкопките са открити и византийски фолиси (корубести монети) от XII и XIII в., както и множество материали, свързани с късно османския и съвременния период. След VI в. Алмус. вече не се споменава в писмените извори. За първи път Лом е споменат, като паланка в началото на XVIII в.

Обектът е перспективен за социализация, поради разположението си в централната част на град Лом. Археологическите проучвания на античния кастил и ранновизантийско укрепено селище Алмус разкриват структури, които са с висока експозиционна и научна стойност.

Заповедта да се впише в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности към Националния институт за недвижимо културно наследство.

Пълният текстови и графичен материал за обекта по т. 1, приложение към настоящата заповед, се съхраняват в Националния документален архив на Националния институт за недвижимо културно наследство. Достъпът до него се осъществява чрез регистъра по чл. 68 от ЗКН към Националния институт за недвижимо културно наследство.

Настоящата заповед да се обнародва в Държавен вестник съгласно чл. 65, ал. 2 от ЗКН.

На основание чл. 72, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) заповедта да се съобщи по реда, по който е направено уведомлението по чл. 66 от АПК, чрез публикуване на интернет страницата на Община Лом и Министерство на културата.

Заповедта може да се обжалва по реда на АПК пред Административен съд – София град в едномесечен срок от съобщението за издаването ѝ.

АРХ. ЧАВДАР ГЕОРГИЕВ
Заместник-министър на културата

РД 09-283/27.03.2024

